

BISERICA și ȘCOLA.

Fóe bisericescă, școlastică, literară și economică.

Eșe odată în săptămână: DUMINECA.

Prețul abonamentului :	Prețul inserțiunilor :	Correspondințele să se adreseze la Redacțiunea dela
Pentru Austro-Ungaria pe an . . . 5 fl.—cr.	Pentru publicațiunile de trei ori ce conținut cam 150 cuvinte 3 fl., pana la 200 cuvinte 4 fl. și mai sus 5 fl. v. a.	„BISERICA și ȘCOLA“
„ „ „ „ jum. an 2 „ 50 „		Îar bani de prenumerațiune la
Pentru România și străinătate pe an 7 „ — „		— „Tipografia diecesană în Arad.“ —
„ „ „ „ j. a. 3 „ 50 „		

Sinodul eparchial din Arad.

Duminecă după sevârșirea sântei liturgii și a chiamărei stului spirit — deputații presinți adunându-se în sala institutului pedagogico-teologic, unde constatându-se că numărul celor prezenți este îndestulitoriu pentru a aduce concluse valide, — Prea Sântia Sa Părintele Episcopu-președinte deschide sinodul prin următorul cuvânt :

Christosă a înviat Domnilor deputați !

După un interval de un an, mă simțesc ferice Domnilor deputați, vedându-vă iarăși în jurul meu, întruniți în sinod eparchial, spre mărirea sântei maicii noastre biserici, și spre binele credincioșilor săi ; deci vă salut cu bucurie de buna venire.

Când sânta maica noastră Domnilor deputați, fidelă tradițiunei străbune, a însetat după recăștigarea drepturilor sale autonome, după constituțiunea sa străvechie, a făcută acăsta pentru ca prin ajutorul acelor drepturi, să pótă ajunge mai sigură la mărirea sa, la binele și fericirea fiilor săi, scopul ce urmăresce.

Este frumos și măreț dreptul nostru Domnilor deputați, de a ne întruni în adunări naționale bisericesci, cum este și acăst sinod eparchial, este frumos dreptul de a ne întocmi și conduce noi înșine, noi de noi, afacerile noastre bisericesci după lipsele, și trebuințele noastre, dar mult mai măreț este scopul ce urmărim căci este scopul suprem al omului.

Însă cu cât mai frumoasă și mai prețioasă sunt drepturile de cari ne bucurăm noi astăzi, după cari secolii întregi au însetat, fericții nostri străbuni, ca să le ajungem noi, cu atât mai mult ni se impune, dătorința de a conserva acele drepturi în întregitatea lor, pentru a le lăsa și următorilor nostri ca o ereditate prețioasă, iară de alta parte de a ne folosi de ele cât mai bine, și înțelepțesce, după dăsa s. apos-

tolu : „lucrându cu tēmpu și fără tēmpu, căci dăile grele sunt“ la cultura, și luminarea poporului, și prin acăsta la ajungerea scopului ce urmărim.

Repetă Domnilor deputați, este măreț scopul ce urmărim căci este scopul suprem al omului, și dacă noi, ca și fericții nostri străbuni am legat acăst scop de biserica noastră națională, am făcută căci este constatată, cumcă scopul suprem al omului numai printr' o desvoltare și cultură morală-religiōasă se pótă ajunge ; iar atare desvoltare și cultură morală religiōasă mai vērtoșă prin biserică se pótă aquira.

De aici urmăză Domnilor deputați, că cea mai principală dătorința a noastră, a conducătorilor și reprezentanților bisericei, între cari am fericirea a vă numera și pe Dvóstră, este : a face se străbată aceea desvoltare, aceea cultură religiōasă-morală până în cele mai depărtate parochii, și prin acestea, până la cei mai depărtați membri ai bisericei noastre.

Cunoscă și eu Domnilor deputați câte, și ce felii de pedeci, câte și ce felii de lipse și neajunse ni stau în cale, dar speru, că bunăvoința, și înțelepciunea Dvóstre va contribui cât mai mult la delaturarea acelor, și așa cu ajutorul cerului ne vom apropia tot mai mult de scopul ce urmărim.

Când provedința divină ne va ajuta să străpunem cum dorim cu toții cultura morală — religiōasă în tóte parochiile noastre, atunci speru nu vom mai avé causă a ne plânge Domnilor deputați — ca în anii trecuți — nici de scăderea, și împuținarea poporului nostru, nici de emigrarea și miseria lui, nici de unele mișcăminte religionarie cari precum sciți, — este unul dintre cele mai mari rele pentru biserica noastră, și așa în locul astor felii de durerose îngrijiri își va face loc religioșitatea, îndestulirea și bucuria.

Care ar fi altul scopul întrunirilor și al consultărilor noastre? cum am și pot noi justifica astfel încrederea trimițitorilor nostri? și cum am remunera noi mai bine sacrificiile poporului nostru pentru biserică decum-va nu i-am da și noi din parte-ne un equivalent, și care alt equivalent mai corespunzător decât acela al dezvoltării, al culturii morale religioase, al acelei dezvoltări morale religioase, care face puterea, și fericirea vieții orî cărui popor, care este isvorul binelui popoarelor, și fără de care și cele mai frumoase drepturi ar fi numai o aramă sunătoare.

Am atins această Domnilor deputați nu că doră nu v'ar fi și Dvostre totu așa de cunoscute, ca și mie, ci pentruca să am mai mult motiv a vă roga, că atențiunea ce altă dată o întorceați altor afaceri, să binevoiți de asta dată a-o consacra mai mult ceștiunii de cultură a poporului nostru ce trebuie să ne preocupe pre toți mai pre sus de toate, la ceea ce ve-ți fi rogați special și din partea consistoriului nostru, căci în timpurile și împrejurările de astăzi orî ce întârziere și omisiune pe acest teren aduce daună irremediabilă pentru poporul nostru ca și pentru noi.

Cele ulterioare încredințându-le înțelepciunii Dvostre, și așa rogându ceriul să binecuvinte lucrările noastre, dechiar sesiunea ordinară a sinodului nostru eparchial pentru anul 1883 de deschisă.

Presidiul prezintă rapoartele consistoriilor plenare din Arad și Oradea-mare, cari se transpun la comisiunea organizatoare.

Se prezintă rapoartele senatelor strîns bisericesci dela consistoriile din Arad și Oradea-mare. Se transpun la comisiunea bisericescă.

Se prezintă rapoartele senatelor școlare dela consistoriile din Arad și Oradea-mare. Se transpun la comisiunea școlară.

Se prezintă rapoartele senatelor episcopesci dela ambele consistorii și se transpun la comisiunea episcopescă.

Se prezintă proiectul delegațiilor sinodelor eparchiale din Arad și Caransebeș relativ la cheia și modalitatea împărțirii fondurilor comune. Se transpun la comisiunea fondurilor comune.

Se prezintă raportul comitetului „fundației Elena Ghiba-Birta.” Se transpun la comisiunea episcopescă.

Se prezintă actele referitoare la alegerea alor trei deputați noi aleși — anume: a) alui Atanasie Mera, ales în cercul preotesc al Șiriei în urma reșării fostului deputat Constantin P. Aiudan, b) alui Dimitrie Bonciu, ales în cercul mirenesc din Chisineu în urma reșării fostului deputat Alessiu Popoviciu, c) alui Iosif Galu, ales în cercul mirenesc din Chiseteu, în urma renunțării dela mandat a deputatului de până acuma Damianu Dragonescu, se transpun la comisiunea verificătoare.

Se prezintă scrisoarea deputatului Petru Opris, prin care și-cere concediu de absentare dela sinod. Se transpun la comisiunea petiționară.

Rogarea comunei bisericesci Tinca din protopresbiteratul Oradei-mari pentru d'a se sistemisa un ajutoriu anual dela diecesă pentru susținerea preotului învățatoriu de acolo, se transpun la comisiunea petiționară.

Rogarea studentului de filosofie în Viena, Vasiliu Goldișu stipendist al diecesei, pentru îmbunirea stipendiului se, se transpun la comisiunea petiționară.

Rogarea comunei bisericesci Spurcani din protopresbiteratul Luncei, pentru un ajutoriu la repararea bisericei, se transpun la comisiunea petiționară.

Rogarea comunei bisericesci Darnișora, pentru un ajutoriu de 100 fl. la repararea bisericei, se transpun la comisiunea petiționară.

Rogarea comunei bisericesci Mezö-Peterd, pentru ajutoriu la zidirea unei biserice noue, se transpun la comisiunea petiționară.

Rogarea comunei bisericesci Cuzapă din protopresbiteratul Luncei, pentru un ajutoriu la terminarea edificiului școlii, se transpun la comisiunea petiționară.

Rogarea comunei bisericesci Ciuhoiu din protopresbiteratul Luncei, pentru un ajutoriu la zidirea bisericei, se transpun la comisiunea petiționară.

Rogarea învățatorului Miron Stiubea, pentru a-se investiga nedreptățile ce-i s'ar fi făcut din partea inspectorului școlariu Iesif Pinția, se transpun la comisiunea școlară.

Rogarea învățatorului din Halmagielu Alesandru Popescu pentru a i se acorda un ajutoriu la dotațiunea sa, se transpun la comisiunea petiționară.

Rogarea preotului Ioan Lazeu d'a i-se acorda un ajutoriu pentru administrarea parohiei G. Purcani în protopresbiteratul Luncei, se transpun la comisiunea petiționară.

Rogarea preotului Petru Anca d'a i-se vota o remunerațiune pentru împlinirea sarcinei de catichisațiune la institutiile de învățământ din Timișora, se transpun la comisiunea școlară.

Rogarea protosincelui Iosif Goldișu d'a i-se vota o sumă de 100 fl. la an pentru catechisarea și propunerea limbei române la școla reală din Arad, se transpun la comisiunea școlară.

Jalba preotului Nicola Petrescu din Remetea în protopresbiteratul Timișorii contra preotului coleg al se Georgiu Chirița, se transpun la comisiunea bisericescă.

Plânsora primariului comunal Ioan Jicuțu din Remetea contra preotului Georgiu Chirița, pentrucă prin neglijarea lui s'ar fi daunatu fondul școlariu cu 232 fl. 66 cr. și 30 chible de grâu, se transpun la comisiunea bisericescă.

Constatându-se că comisiunea verificătoare este împedecată în lucrarea sa, de orec doi membri ai ei anume: Vasiliu Papu și Sigismund Popoviciu încă n'au sosit, sinodul întregesece acea comisiune cu Petru Chirilescu și Georgiu Feieru.

Ne mai fiindu altu obiectu la ordinea zilei, ședința se rădică și cea procsimă se anunță pe ziua următoare la 5 ore după ameză.

(Va urma)

Funcțiunea organismelor ierarhice în biserica ortodoxă.

Sub acestu titlu I. P. S. Mitropolitul Bucovinei și Dalmației, *Silvestru Morariu Andreevič* a publicat în ziarul „*Candela*” din Cernăuți un articol de cea mai mare importanță pentru biserica ecumenică a răsăritului. I. P. S. S. mâneacă delă cartea sinodală a Patriarchiei ecumenice, prin care acesta reprobă sântirea mirului sevrișit în biserica ortodoxă autocefală a României, dăce cu o legitimă indignațiune cumcă ar fi fost mai bine, dacă acea carte sinodală ar fi remasă acoperită de pulbere în arhivele patriarchiei, pentru că publicându-se și *ajungându-și vestea în totu pământul, contrarii ortodoxiei au căbatu în palme, au că celu puțin clătina din capu din compătımire.*

Consimțind cu atitudinea ce a luat biserica ortodoxă autocefală din România față cu Patriarhia Constantinoplei, Inaltu Preasântitul *Silvestru* spune în partea a doua a importantului articol, cum ar trebui să facă Patriarhia Constantinoplei ca să pótă fi unu centru al tuturor bisericilor ortodoxe, dăcând: „Împreună cu s. Sinod al bisericei ortodoxe din Regatul României, recunoscem și noi „în Patriarhia din Constantinopol unu centru moral, de unde trebuie se purcă direcțiunea în tóte cesțiunile de interesu general al întregii bisericei ortodoxe în privința dogmelor, a disciplinei și a cultului.” Mai adaogem însă cumcă modul în carele să se dee acea direcțiune, nu este iertat a fi *dictatorialu sau monarchic, precum face curia papală din Roma, ci în spiritul sinodalității bisericesci, adecă cu consimțemintulu Episcopatului ortodox.*” Reproducem aci aceta a doua parte a articolului, care este de cea mai mare importanță:

Mărginindu-ne pe lângă aceste spuse în afacerea, sulevată de sânta noastră Patriarhia Constantinopolitană, mărturim, că nu ni-au fost scopul, de a secunda pre P. S. Ierarhi ai Bisericei ortodoxe din regatul României întru apărarea pușeiunei de autonomie și autocefalii a aceste biserice, pentru că sântulu sinod al Bisericei române prin actulu sinodal din 23. Noemvre 1882 s'a fortificat canonic în contra unei agresiuni ierarhice, veri din care parte, atât de bine, încât nu are lipsă de oarecare succursu.

Scopulu nostru principal, suscitatu prin afacerea, sulevată de Curia Patriarhală, care ne-au umplut de mâhuire și despre care susținem că ar fi fost mai bine, de nu s'ar fi fost sulevat, este de a atrage atențiunea Ierarhiei Bisericei noastre ortodoxe de pretutindene, nu voim se dăcem, la anomaliele, ci la stagnațiunea funcționării organismului sântei noastre biserice ortodoxe față cu periclele iminente pentru ortodoxia în genere, precum și la necesitatea unei renproșetării a organismelor ierarhice după referințele și recerințele actuale ale bisericei.

Organismulu bisericei ortodoxe, după cum s'a dezvoltat în seclii anteriori ai creștinismului și s'a stabilit mai apoi în sântele Sinode ecumenice și locale, stă până astăzi intact, și aședămintele canonice, adunate și publicate în limbile principale ale bisericei, servesc de îndreptariu în privința doctrinei, a cultului și a disciplinei, încât biserica ortodoxă ecumenică rămurită în biserice locale (naționale) din feluritele țeri, conservă caracterulu dogmatic și canonic de una, sântă, catolică (sobornicescă) și apostolică alu Christos biserice.

Închiągarea evangelică și dezvoltarea istorică a organismului bisericescu în formele ortodoxiei a urmat, după cum e cunoscut, în timpul clasic al bisericei creștinesci, în timpul clasic al bisericei creștinesci, pe o parte cu privire la întinderea geografică a imperiului Roman, iar pe alta parte cu considerare la referințele factice sociale și chiar politice din acestu imperiu, numit alu „lumei.” Până ce statulu Roman creștinat stătu în putere, și organismulu bisericescu funcțiunea regulat spre fericirea popórelor creștinesci. Însesi comunitățile bisericesci de preste marginile imperiului, de și se dăce de dinsele în canonele sinodale, că le este ertat a se organiza după împrejurările locale, se conformau, pe cât se pôte, după organismulu bisericescu din lăuntru imperiulu, pe carele se rădămau.

Iară după sfășierea colosulu imperiului Roman în unu imperiu răsăriten și altulu occidental și după derimarea succesivă și a unuia și a celuilaltu, după desbinarea scaunulu patriarchal de Roma cu creștinătatea din țerile occidentale de comuniunea ierarhică cu cele patru scaune patriarchale din orient; după căderea popórelor creștinesci din Asia, Egiptu și Europa orientală sub potestatea Califilor mahomedani, cari tindeau a stinge creștinismulu, — sub astfel de urgență grea a fanaticismulu musulman deveni peste puțină funcționarea normală a organismulu bisericescu. Între aceste sórele ortodoxiei creștinesci rēversându rađele sale peste popórele nordice, se constituiră, în conformitate cu deliniamentele canonice universale, biserice particulare, cari nu numai că susțineau relațiunile canonice cu corpulu bisericei ecumenice, ci, pe cât era cu puțință, îi veniau și în ajutoriu prin mijloce morale și materiale, spre a-lu sustine în viață și activitate.

Cu tóte aceste, deși cătușile tirăniei fanaticismulu politico-religios alu Musulmanilor, cari stringu de câteva vécuri trupina pomulu ortodoxiei, au mai slăbit în véculu presente, totuși starea bisericei ortodoxe din părțile orientulu este apesată și deplorabilă și pentru aceea organismulu ei nu funcționează așa ca centrulu corpulu bisericescu să desvólte viața propriă canonică, și ca de acolo să se pótă rēversa însuflețire și în organele mai depărtate ale bisericei ecumenice. Pentru că ce auctoritate și putere morală pôte ave sântulu scaun patriarchal în biserica ortodoxă și chiar în relațiuni obveniente cu puterile seculare de stat, dacă archiepiscopatu supremu se punu și se depun după buna-plăcerea Visirilor Pórtii otomane? Cum și până când se prospereze ramii pomulu vieții creștinesci, dacă trupina, la a căreia rădăcină dăce secura islamulu, nu le pôte mijloci sucurile evangelice? și cum nu voru seca aceste sucuri de viață, dacă însiși lucrătorii, chiamați a cultiva și a sustine în vigore pomulu ortodoxiei, nu vor fi de ajunsu nici după numărul nici după puterea morală? Orientulu preste tot, acăruia se dăce a fi cetatea marelui Constantin, devine tot mai interesantă nu numai cât în privința politică seculară, ci și în cea religioasă; pentru aceea și Catholicismulu Papal și Protestantismulu Anglican, ai căror misionari foiescu prin țerile orientale, întind pe întrecute rețelele confesionale, nu așa spre păscuirea necredincioșilor, ci mai vértos spre a încurea întrinsele pe fii bisericei ortodoxe. Și óre sântele scaune patriarchale și în genere Ierarhia ortodoxă de prin acele țeri posedă sau cugetă a căștiga aceea putere morală, ca să pótă da peptu cu astfel de agresiuni confesionale? Biserica națională din Regatul Greciei, constituindu-se înainte

de câteva decenii, în înțelesul Canonului 38 și 39 alu Sinodului alu 6 ca biserică autonomă în cuprinsul unui stat autonom, ore atitudinea încordată din partea scaunului patriarchal în contra sinodului din Atena era dictată de interesele bine înțelese ale ortodoxiei? Comunitățile ortodoxe din Bulgaria, Macedonia, Tesalia... se plângu de timp îndelungat pentru impunerea de Episcopi și Preoți greci, cari nu cunosc limba popórelor respective. Ore disconsiderarea acelor plângeri este canonică și justificată din punctul de vedere alu prosperității religio-nare? Mai deunăzi ne anunțară diarele relegarea la mânăstire a mitropolitului din Sofia; iară, după depunerea mitropolitului din Bălgad, Episcopi din Sârbia dându-și demisiunile, biserica din noul regat este în prezent fără de Arhierie. Ore scaunul ecumenic are cunoștința de aceste lucruri deplorabile? și ore a cercat a întreveni pentru afacerea lor?

La aceste întrebări, răspunsurile nu pot se fi decât negative. Și scăderile atinse și multe altele în funcțiunea individualităților ierarhice nu sunt de trasu pe sêma organismului bisericesc, ci ele decurgu mai vârtos dela puțina considerare a principiilor canonice, pre cari e urditu sistemul de administrațiune alu bisericeii ortodoxe în genere.

După organismul canonic alu Bisericeii ortodoxe ecumenice, abstragându dela unele canóne, direse parte după recerințe locale, parte cu privința la referințele politice și sociale de pe atunci, sunt precisate nu numai cât pusețiunile canonice ale Episcopielor, mitropoliilor și Patriarhilor și relațiunile lor reciproce, ci și delinseamintele relative la unitatea bisericeii în dogmele credinței, cultul liturgic și în morala evangelică. Inșeși bisericile de prin statele suverane, numite „*autocefale*“ sau, după noi, *autonóme*, deși în contra constituirei lor scaunul patriarchal a făcutu în trecut și face și astăzi opusețiune, sunt provădute cu aședămintele sinodale și puse în relațiuni defpte atât cu scaunul ecumenic, cât și cu celelalte individualități ierarhice și biserice locale. Rămâne deci, a pune în aplicare principiile canonice, pe o parte *între marginile puse de sântii Părinți*, iar pe alta parte cu privire la referințele actuale și recerințele factice ale Bisericeii ortodoxe în genere și ale bisericilor particulare în deosebii

Trăgându firul desfășurării noastre până aici, vom se îndegetăm încă unele recerințe concrete, cari ar merita considerare, spre a se puté renprospeta funcțiunea organismului nostru bisericesc.

Începându dela centru, pare-ni-se, că scaunul ierarhiceii de Constantinopole, după constituirea sa factică, este preocupat de reprezentarea intereselor bisericescii locale și ale celor naționale grecesci, aducându-și aminte de interesele religio-nare ale bisericilor ortodoxe de prin provinciile mai depărtate numai cât atunci, când pretensiunile acestor din urmă devin în colisiune cu interesele helenismului. Sanctitatea sa este Archiepiscop alu Eparchieii Constantinopolitane, Mitropolit pentru Eparchiele, ce depindeau mai înainte de scaunul de Eraclea, precum și pentru cele ce după timp s'a trasu la provinția mitropolitană de Constantinopole, în fine Patriarhul în relațiune cu mitropoliile din țările atinse în cano-nul 29 alu Sinodului alu IV cu restrîngerile făcute după timp în favórea bisericilor de prin statele suverane. Precând sanctitatea sa, pentru afacerile Archiepiscopieii, ar fi să se provéda cu un senat presbiteral, pentru agendele mitropolitane ar fi se

conchieme de două ori pe anu Sinodul provincialu, iar pentru reprezentarea patriarchală ar fi să se constituie unu Sinod permanentu din delegații mitropoliilor chiar de prin alte țeri, se cufundă tóte afacerile acestea deosebite unele cu altele și pe cât sunt em informați, se tractéză parte de unu consiliu cu participare de mirenii, parte de unu sinod compus din câțiva Episcopi și Arhierie fără de Eparchie ce locuesc în Constantinopole. Nu este deci lucru de mirare, dacă în afaceri, ce ating interesele religio-nare ale unei dintre bisericile naționale din țeri mai depărtate, provin dela scaunul patriarchal decisiuni, bunăoră ca cea de curénd în afacerea sântirei Mirului. Zace deci în interesul bine înțeles alu bisericeii ecumenice, iar bisericile particulare pot pretinde cu totu dreptul, ca *pentru afacerile de interesu generalu alu ortodoxiei să se constituie la scaunul patriarchal unu Sinod permanentu compus din delegații Bisericilor autocefale și ai mitropoliilor autonome*.

Bisericile, dechierate autocefale și provinciile mitropolitane autonome de prin țările statelor suverane, sunt, ce e adevăratu, emancipate de influința diréptă a scaunului patriarchal, însă unele dintre acestea sunt de totu restrîns prin legile politice în libertatea, de a-și direge afacerile proprie bisericesci și pentru aceea în organizarea lor, se îndeapărtéză din ce în ce de bazele canonice. Ore în astfeliu de situațiuni ale bisericilor particulare o întreveni morală a scaunului patriarchal nu ar fi îndegetată, după cum se face adese din partea scaunului patriarchal din Roma? Și afară de acesta, ore activitatea evangelică a Bisericeii ortodoxe în-de-obște nu ar căștiga însuflețire și greutate morală, dacă între organismele ierarhice particulare cât și între aceste și între centrul organismului ierarhiceii ecumenice, carele este scaunul patriarchal, s'ar reprospeta reportul conform principiilor canonice? Noi credem, că acesta nu numai că ar fi salutariu pentru bisericile ortodoxe de pretutindene, ci este și unu postulat nedispensabil în interesul ortodoxiei. Pentru aceea recomandăm *reprospetarea și precisarea relațiunilor canonice ale Bisericilor particulare și între sine și cu scaunul patriarchal*.

Dela ultimul sinod ecumenic, carele este alu șeptele ținutu în Nicea la anul 783, au decursu deja 1100 de ani. De atunci încóce se mai ținură din când în când sinóde locale, dintre cari unele tractară și despre ataceri cumpenitóre. Sinóde de caracteru ecumenic însă nu se ținură, ci în casuri de necesitate neamênaveră, scaunele patriarchale cu ierarhii bisericilor particulare se înțelegeau pe calea corespun-dinței. În decursul acestui mieniu câte fortune crâncene se descarcă preste biserica orientală din afară? și câte întemplări se pîrindar în launtrul ei? Chiar pe urma evenemintelor, registrate de istoria seculară, proveniră și pre terenul bisericescu relațiuni noue și recerințe noue, diferite de cele de mai înainte, și deóráce deveniră neevitavere și mai multe formațiuni noue, starea actuală esterióră a bisericeii ortodoxe nu e asemenea celei de pe timpul sinodului ultim ecumenic. Stându lucrurile astfeliu, ore se póte denega necesitatea unui sinod universalu, carele se cumpenescă seriosu relațiunile și cerințele actuale ale bisericilor ortodoxe îndeobște și să se consulte despre modalitățile aplicării eficaci și salutare a aședămintelor canonice? Devenind prin bisericile occidentale starea lucrurilor póte încă mai confusă.

precum este astăzi prin bisericele orientale, se conchîemă conciliul Tridentin, carele făcîndu unu regulamîntu universalu, se pôte dîce, că numai de atunci începu biserica occidentală a desvolta puterea morală, de care se bucură și în prezentu. Este deci unu postulatū ulterioru nedisputabilu, *de a se conchîemă unu sinodū ecumenieū, carele să se ocupe cu discutarea intereselorū generale ale bisericeī ortodoxe cu privire la relațiunile și recerînțele actuali.*

Prevedemū și pricepemū greutățile, împreunate cu conchîemarea unu sinodū ecumenicū, pentru aceea concedemū, că realizarea acestu postulatū s'ar putē amāna pe unu timpū mai depărtatū, decum ar fi de doritū. Recunoscemū și aceea că mai nainte de conchîemarea unu sinodū ecumenicū, ar trebui studiată și lămurită starea lucrurilor de prin singuraticile părți ale Bisericeī, precum și preparate spiritele pentru astfel de adunare cumpenitoriă. Orisonulū de privire alū afacerilorū bisericescī este în faptă particulariū, adecă restrinsū între marginile de interese ale bisericeilorū respective particulare, pecând interesele generale ale Ortodoxiei ecumenice se scapă din vedere. Dară unu particularismu de privire, ca istū atinsū, nu e lucru de mirare nici de reprobare, pentrucă pānă în prezentū nu există în biserica ortodoxă unu organū de publicitate, carele ar mijloci celū puținū persōnelorū ierarhice și bărbaților de sciințe de pe la institutele bisericescī informare esactă despre starea lucrurilor și cursulū afacerilorū referitōre la doctrinā, cultū și disciplinā. *Unū jurnalū ecumenicū alū Bisericeī ortodoxe, fie celū puținū lunarū, redigiatū în limbile principale bisericescī, adecă în cea elenică, slavenscā și romānescā, se arată a fi de neapēratā lipsă pentru rēprospētarea activității organismulū bisericescū în deobște, precum și pentru prepararea terenulū înaintē de conchîemarea unu Sinodū ecumenicū. Deci :*

„Să invie Dumneșeū și să se respescă contrariū ortodoxier.“

„Precum se stinge fumulū, să se stingā tōtā cugetarea voitōriā de rēu.“

„Precum se topesce cēra de fața foculū, așa să pērā tōtā încercarea în dauna bisericeī ortodoxe.“

„Iară dreptū vādēndū pre māica lorū Bisericā, ca pre o mirēsā împārătēsă împodobitā cu vesmētulū mântuînței întru Christosū, să se veselēsă dîcēndū :

„Acēsta este ziua, care o a făcutū Domnulū, ca să ne bucurāmū și să ne veselīmū întrēnsa.“

Silvestru.

Carte pastorală a I. Pr. S. Archiepiscopū și Metropolitū Moldovei și Sucevei D. D. Iosifū.

[Continuare și fine.]

Cătră presa cea seriōsă ne adresāmū și o rugāmū, în interesulū moralei publice și a prestigiulū preseī însași, se-și îndrepteze atențiunea asupra mișcārilorū nichiliste și ateiste ce se încercā prin libertatea preseī, a propaga ideile cele rātăcite în modulū și prin langagiulū celū mai desfrēnatū, iară pre lângă rēulū moralū ce se face, compromite și degradēză pe însași presa; o rugāmū, dîcemū, ca prin vōcea ei autorisatā și demnā să le combatā și să le stigmatizeze cu cuvintele cele drepte și sănătōse, căci biserica cu religiunea nōstrā ortodoxă este patrimoniulū nostru strămoșescū comunū și scumpū alū popo-

rulū romānū, pe care patrimoniū suntemū datorī alū apēra cu toți, fiind interesulū generalū alū tuturorū.

La guvernulū și la justiția țerei facemū apelū asemenea și rugāmū: se nu tolereze mai multū timpū scandalulū moralū ce de șapte luni și jumătate se comite cu numita fōie pamfletū, preste limitele a tōtā libertatea; căci credemū că morala cu buna ordine publică și biserica cu instituțiunile ei sante meritā mai multū respectū decāt acei ce în numele libertăței preseī turburā și batjocurescū tot ce o sântū și respectatū la ori ce poporū, prefācēndu-se cā apēra ceva spre o îmbunătățire ōre care, după cum înțelegū ei și le place lorū, conformū cu pasiunile lorū.

În fine credemū că datoriā sântā în interesulū generalū a bisericeī, pentru mântuirea binecredincioșilorū creștini, Ne chiamā a ne adresa și cătră ceialți frați întru Christosū, presânțifi ierarhī eparchiōți și a face apelū la luminile tuturorū, ca cu toți împreună întru unire se lucrāmū și se gonimū din staululū turmei lui Christosū pe lupi cei răpitori, cari înbrăcați în pelea ōiei se întroducū pe nesimțite.

Iar cătră clerulū santei nōstre bisericeī romāne ortodoxe, Ne adresāmū și ilū povățuimū: se-și întōrcă auzulū și se nu deie ascultare bārfelelorū turburătorilorū de liniștea consciinței binecredincioșilorū creștini, a acelorū turburatori necredincioși și ateī, renegați și trădatori ca Iuda, cari turburā pacea bisericeī și vorū se restōrne ordinea lucrurilorū în biserica și santele ei aședāmintē, predicāndū vrajba și ura între frați și servitoriī aceluiāși sântū altariū; ei la tōte cuvintele și măglisirile lorū se respundā fiecare cu cuvintele Mântuitoriulū care le-a dîsū spiritulū ispititoriū de pe munte: „Mergi înapoia mea satano.“ Căci precum acelu spiritū ispititoriū alū satanei pe vērfulū muntelū, se adresa cătră Mântuitoriulū cu cuvinte măglisitoare, puindū înainte chiar și dîse din S. Scripturā și promițēndū că-i va da împērățiile lumei dacā se va închina lui, tot așa același spiritū ispititoriū se presintā și astăzi în biserica lui Dșeū, adresāndu-se chiar cătră clerū și arētāndū unora petrile că se vor preface în pāne, altora că vor sbura pe susū fără aripī și altora că lorū le va da bunătățile lumei dacā se vorū închina lui, adecă dacā ilū vor asculta și se vor lua după învățaturile lui cari sunt amestecate cu atāta atracțiune de interese materiale lumesci. Pe clericī mai vērtosū îi îndemnāmū și îi povățuimū se nu deie ascultare unorū asemenea învățaturī și promisiuni, ci se-și aducā aminte de cuvintele apostolulū Pavelū, că cei ce le propagā, aceștia sunt acei apostoli mincinoși, lucratori vileni, închipiindu-se întru apostoli ai lui Christosū, precum dîce Pavelū în II Ep. cătră Corintenī c. XI. Cătră Efesenī c. IV. Evangelia lui Ioanū c. XIII. XIY și XV.

Acestorū sante și Dumneșesci porunci și învățaturī, datorī fiind frațilorū și fiilorū, și noi cu toți a le urma, este totdeuna de celū mai mare folosū sufletescū și moralū, ale avea în vedere, dar mai alesū acuma credemū de a nōstrā datoriā a aduce aminte tuturorū binecredincioșilorū romāni cuvintele de pace, iubire și unire pre carī sânta nōstrā biserica le esclāmā și le predicā credincioșilorū sei în tōte dîlele la sânta liturgie prin gura preoțilorū dîcēndū „se iubimū unī pre alți ca întrunū gândū se mărturisimū.“ Și iară îndemnāndū pe credincioși la rugāciune le dîce: „Unirea credinței și împārțāșirea sântulū Duchū se o ceremū în tōte dîlele vieței nōstre, pe care suntemū datorī se o așerosimū lui Christosū Dșeū.“

Cu aceleași cuvinte din sânta liturgie închierăm și noi această carte pastorală, dîcînd tuturor: *Darulă Dluî nostru Iisusă Christosă, și dragostea lui Dgeu și Tatălă, și împreunarea sântului Duchă se fiă cu voi cu toți ca se ve lumineze și se ve întărescă povățuindu-ve pe calea păcei și a adevărului spre totă lucrulă bună și bine plăcută lui Dgeu. Amin.*

Proiectulă delegațiunei

privitoră la cheia și modalitatea împărțirei fondurilor comune între diececele Aradă și Caransebeșă. *)

A)

Cu privire la cheia de împărțire

I.

Considerăndă că sinodulă din Aradă sub Nr. 105 din an. 1874 ca cheia de împărțire aū primită numărulă sufleteloră credincioșiloră pentru ambele diecece;

Considerăndă că sinodulă din Caransebeșă sub Nr. 100 din an. 1880 tot după proporțiunea numărulă sufleteloră a primită ca cheia de împărțire $\frac{2}{5}$ pentru diecesa Caransebeșulă și $\frac{3}{5}$ pentru diecesa Aradană; măi departe;

Considerăndă că usulă după care diececele proprietare s'aū împărțitū și până acuma de venitulă fonduriloră comune încă a staveritū cheia de $\frac{3}{5}$ pentru diecesa aradană și $\frac{2}{5}$ pentru cea caransebeșană, în fine

Considerăndă că acēsta proporțiune corespunde numărulă credincioșiloră din ambele diecece:

Dreptū cheie de împărțire se adoptă numărulă credincioșiloră din ambele diecece, și așa din fondurile comune se staveresce pe sēma diecesei Aradulă $\frac{3}{5}$, iar pe sēma diecesei Caransebeșulă $\frac{2}{5}$.

II.

După cheia stabilită în punctulă precedentă se împartū următoarele fondurī comune:

1. fondulă bisericescū-clericalū; —
2. fondulă școlarū și aucta
3. fondulă pensionalū
4. fondulă Balla și
5. fondulă seminarialū Rajacsics. Mai departe:
6. pretensiunile dubioșe și de sub procesū remase din fondulă școlarū și pensionalū pentru încassare la fundațiunea națională-sērbescă din Carlovețū
7. Suma dată la cererea Consistoriulă aradanū din fondurile școlare pentru edificarea institutulă pedagogicū-teologicū din Aradū.
8. Casa donată de fericitulă Sava Arszics din Aradū.
9. Realitățile (imobilele) carī pe timpulă împărțirei vor fi proprietatea fonduriloră comune.
10. Mobilele și recuisitele epitropieiă provisorie.

III.

Nu formeză obiectulă împărțirei:

1. fondulă convictualū aradanū ca proprietate eschisivă a diecesei Aradulă,
2. fondulă instructū aradanū, care deja s'a și predatū acestei diecese,
3. fondulă primitū dela înaltulă guvernū cu ordinațiunca ministerială de datulă de 5. Septemvre

*) Acestū proiectū s'aū votatū de ambele sinode, din Arad și Caransebeșă, nemodificat.

1871 Nr. 21586 menitū pentru ajutorarea și înlesnirea despărțirei ierarchice a romăniloră de sērbī din comunele mixte.

Acestū fondū deși comunū — din motivulă, că are o menițiune specială, ce întereseză pe ambele diecece și stă sub dispușețiunea delegațiunei congrsuale și din motivulă, că președintele acestei delegațiuni congrsuale e Ilustritatea Sa Dnulă Eppū alū Aradulă se transpune spre manipulare epitropieiă Consistoriulă din Aradū cu îndătorirea, ca epitropia se facă reportū despre starea fondulă în 3 esemplare la presidiulă delegațiunei congrsuale, avēndū acesta a subșterne unū esemplariū sinodulă eparchialū aradanū, altū esemplariū sinodulă eparchialū din Caransebeșă.

B)

Cu privire la modalitatea împărțirei

I.

Baniī gata și hârtille de statū după valōrea lorū nominală se vor împărți după cheia adoptată.

II.

Restanțele auctei școlare de pe teritoriulă unei sau altei diecese le primesce respectiva diecesă.

Tot așa se vor împărți și pretensiunile restante de auctă rezervate prin decretulă ministerialū de datulă 28. Octomvre 1873. Nr. 28957 conștelegerei finale a ambelorū părți serbesci și române.

După efeptuirea împărțirei și încetarea funcțiuneiă epitropieiă provisorie tōte agendele acesteia în privința încassării și manipularei auctei vor căde în sfera de activitate a ambelorū diecece pe teritōrele lorū cu tōte drepturile și sarcinile împreunate.

III.

Pretensiunile dubioșe și de sub procesū din fondulă școlarū și pensionalū remase spre încassare la fundațiunea națională serbescă din Carlovețū respective partea jumătate ce compete din acele pretensiuni dieceseloră de Aradū și Caransebeșū după încassare se vor transpune în $\frac{3}{5}$ parte la diecesa Aradulă, iar în $\frac{2}{5}$ la diecesa Caransebeșulă și acēsta hotărire sinodală o vor notifica locuriloră competente Domniī episcopoi diecesani.

IV.

Din suma dată la cererea consistoriulă aradanū din fondurile școlare pentru edificarea institutulă teologicū-pedagogicū din Aradū se va restitui diecesei Caransebeșulă $\frac{2}{5}$ fără procente dela capitalulă împrumutatū; trecēndū astfel edificulă în eschisiva proprietate a diecesei Aradulă.

V.

Casa donată de fericitulă Sava Arszics din Arad precum și realitățile (imobile), carī pe timpulă împărțirei vor fi în proprietatea fonduriloră comune, aū să vină sub împărțire pe basa prețului celū vor staveri delegațiunile esmițēnde din partea ambelorū sinode eparchiale pentru esecutarea împărțirei fonduriloră.

La casū dacā acēsta învoială reciprocă n'ar succede, casa respective tōte imobilele se vor vinde pe calea licitațiunei publice.

VI.

Din mobilele și recuisitele epitropieiă provisorie capetă diecesa de Caransebeșū cassa Wertheim et Wiese iar diecesa aradană cassa vertaimiană Nr. 3 dimpreună cu tōte celelalte mobile și recuisite.

VII.

Obligațiunile despre împrumuturile date credincioșiloră din diecesa Aradulă se dau eparchiei ara-

dane; iar obligațiunile despre împrumuturile date credincioșilor din diecesa caransebeșană se dau acestei diecese, și în cât una sau alta din aceste diecese — în urma împărțirii în astu modu a obligațiunilor — ar primi o valoare mai mare decât îi compete după cheia adoptată, atunci diferența se egalizează în bani sau în lipsa de bani în papire de stat după valoarea lor dela bursă.

Acele obligațiuni însă cari sună despre împrumuturile date locuitorilor din alte diecese și sunt primite dela sârbii respective dela fundul școlar din Budapesta se vor împărți în natură între ambele diecese după cheia staverită.

C)

Cu privire la executarea împărțirii

I.

1. Să esmite câte o delegațiune de membri din partea ambelor sinode eparchiale cari de locu după alegerea lor au a-se constitui și din sinul lor a alege câte 2 membri pentru revisiunea socotelor fondurilor epitropiei comune, fiindu delegațiunile îndreptățite a alege în comisiunile revêdătoare afară de cei doi membri comisionali și câte un bărbat de specialitate. Pentru acești din urmă nu se recere, ca să fie membri delegațiunei.

Comisiunea revêdătoare are a-și începe lucrările sale cel mult la începutul lunei Augustu a. c. din care causă epitropia provisorie a fondurilor comune are să-și încheie agendele și socoțile sale ordinare la 30. Iuniu 1883, iar de aici încolo până la împărțirea faptică a fondurilor va conduce agendele epitropiale în modu transitoriu cu restringere la încasarea ordinariă a banilor și la agendele neamênăver spre salvarea intereselor fondurilor. Epitropia va avé să-și facă reportul despre agendele și socoțile sale încheiate la 30. Iuniu cel mult până la 31. Iuliu a. c. și a le ține gata spre revisiune.

Comisiunea revêdătoare emisă din sînul delegațiunilor întrunindu-se la începutul lunei Augustu a. c. în Arad va censura reportul și rațiociniile epitropiei și după censurarea socoților va face cu atragerea contabilului epitropiei planul de împărțire după cheia și modalitatea staverită având a înștiința despre rezultatul delegațiunilor, cari vor avé să decidă atât asupra socoților ordinare încheiate la 30. Iuniu cât și a celor transitorie precum și a censura și staveri planul de împărțire și a efectui împărțirea.

2. Delegațiunile se vor conchema prin Domni episcopi la Arad unde se vor constitui în o delegațiune comună având a-și termina lucrările sale cel mult până la finea anului curinte 1883.

3. Ambele delegațiuni sinodale se imputernicesc în numele dieceselor plenipotențietore a primi dela epitropia provisorie banii și efectele fondurilor comune, apoi:

Toți membrii prezenți ai delegațiunei a subscrie instrumentul de predare și privire în 3 esemplare originale, dintre cari un esemplariu se va subșterne Consistoriului aradanu, celalaltu Consistoriului din Caransebeșu și alu treilea se va da epitropiei provisorie.

Delegațiunile ambelor sinode după primirea banilor și efectelor vor administra pe lângă reportu detaiatu banii, efectele, actele și alte obiecte primite respectivelor Consistore diecesane, cari Consistorie până la alta dispusețiune a sinodelor au a manipula averea primită în înțelesul regulamentului epitropiei provisorie.

4. Spesele de călătorie și diurnele membrilor delegaționali precum și onorariul bărbaților de specialitate le pörtă fie-care diecesă pentru emisiu sei.

Aceste se vor asemna prin delegațiuni din fondurile comune în contul separat alu fiecărei diecese.

5. Despre toate aceste delegațiunile vor face reportu pe lângă subșternerea tuturor actelor cătră ambele sinode și actul împărțirii executate va fi definitiv și legitim numai după aprobarea sinodelor. Dacă din incidentul acestei aprobări între sinode s'ar nasce niscări controversate și dacă aceste nu s'ar puté complana prin învoire amicabilă, — cauza controversală o va decide congresul.

II.

Obligațiunile predate în partea uneia sau alteia diecesă se vor provéde cu clausula cesiunei din partea epitropiei provisorie a fondurilor comune.

III.

Activitatea epitropiei provisorie a fondurilor comune încétă cu finea anului 1883 dându-se ca escontentare finală contabilului actualu leafa pe unu anu, iar notariul actualu leafa pe trei luni începând dela datul încetării epitropiei provisorie.

Aceste escontentări se vor asemna și solvi din fondurile comune prin delegațiunile sinodale.

Dreptul de a da epitropiei provisorie absolutu finalu se rezervă sinodelor eparchiali.

IV.

Toate aceste și documintele ce se referesc la pretensiunile predate unei sau altei diecese trecu în posesiunea respectivei diecese, fără archivul respective actele de interesu comunu ce au fost păstrate la epitropia provisorie se voru preda consistoriului aradanu spre păstrare în locu deosebitu și separate de alte acte avându consistoriul din Arad la cerea consistoriului din Caransebeșu a da actele de cari va fi necesitate în copie sau după împrejurări și în originalu, cari originale după folosire se vor restitui iarăși archivului din Arad.

D)

Titlul și destinațiunea fondurilor comune și după împărțirea lor vor rămâne nealterate, se înțelege de sine, că la casul înființării faptice de eparchii noué în Oradea-mare și Timișora sau în altu locu eparchiile de Arad și Caransebeșu vor fi obligate a estrada eparchielor nou înființande partea acestora din fondurile împărțite în urmarea acestui proiectu după cheia de acuma de împărțire adecă după proporțiunea de suflete a credincioșilor, cari se vor încorpora cătră aceste eparchii noué.

E)

Pensiunile profesorilor preparandiali sistemisate până aci, precum și pensiunile asemnate din fundul pensionalu școlar înainte de împărțirea acestui fond cu sârbii, ca sarcini comune se vor solvi și pe viitoru din respectivele fonduri din partea ambelor diecese în proporțiunea cheii staverite având diecesa Caransebeșului cuota ei tot-deuna pe 3 luni înainte la consistoriul aradanu.

F)

În cât ambele sinode eparchiale în urma reportului acestei delegațiuni vor aduce concluse uniforme și vor dispune împărțirea faptică a fondurilor comune, președinții sinodali vor notifica acesta Ecșelienței Sale părintelui Metropolitu conform literelor Sale de datul 1. Aprilie 1882 Nr. 26 M. precum și

la Înalțul guvern, spre a scote din vigore dispozițiile referitoare la epitropia provizorie a fondurilor comune, subșternându de odată și aceea rugare a sinodurilor, ca Înalțul Guvern să binevoască a declara de scutite de timbru clausulele de legitimare a proprietății separate, ce vor fi de a-se induce pe obligațiunile private împărțite între diecese, împreună cu petițiile de notificare la cărțile funduale.

Asociațiunea națională arădană pentru cultura poporului român.

România înveselită de primele rațe ale constituționalismului s'a grupat numai decât în societăți pentru promovarea culturii naționale, a ridicat acele monumente mărețe cari erau menite a fi paladiul culturii noastre naționale.

Astfel și românia din părțile ungurene inspirată de idei și simțăminte naționale întemeia asociațiunea națională arădană.

Și nici una dintre asociațiunile surori s'a inaugurat sub auspiciu mai favorabile decât tocmai cea arădană.

Abia începu însă a străluci și iată fără a ajunge la culmea splendorii, în lipsa unei chiverniseli și controale bune, sucumbe în noianul unor împrejurări nefaste cari îi jigniră pe un timp activitatea.

Și la fințele necuvențate vedem însă că de câteori simțu amenințarea unui pericol, instinctiv se apropie strâns una de cealaltă spre apărare comună; cu atât mai ales este naturală apropierea fințelor cuvântătoare în timpul de pericol, la cari nu operază numai instinctul ci și resonul.

Pe orizontul culturii noastre naționale s'au ivit nori grei, cari pre și ce merge șă îngroșe înfloritori. Față de acest pericol omenii nostri de bine încă n'au putut rămâne cu mâinile în sinu ci instinctiv s'au apropiat iarăși spre a inaugura o eră nouă printr'o luptă comună.

Acosta s'a întâmplat în anul 1880, când preabunul nostru cap diecesan inspirat de totu ce este bun, frumos și românesc, în conștădere cu omenii nostri de bine au luat inițiativa pentru reactivarea asociațiunei noastre arădane.

Adunarea generală din 10 Maiu 1880 convocată de Prés. Sa Dlu Episcopu înfașa o tristă priveșce. Acea adunare generală stându în fața unui faptu deplinit și sub impresiunea deprimătoare a unui desastu, a trasu veltu asupra trecutului fatalu, primindu dreptu moștenire dela predecesorii sei suma de 5 fl. în bani numărari, o acțiune de 100 fl. dela societatea de economi „Albina,” și unu nume urgisitu.

Ne încrederea publicului în asociațiune o ilustrăza mai evidentu rezultatul apelului dd. 2 Iuliu a. 1880 Nr. 16/1880 adresatu de Direcțiunea asociațiunei în 800 exemplare cătră întregu publicu român fără diferință de clase, la care a răspunsu numai unu singuru Dnu cu sum'a de 8 fl., va se dica în întreaga noastră provincia numai unu singuru individ era care mai avea încredere în Direcțiunea asociațiunei.

Cu tote acestea au incursu dela inteligința arădană în decursulu acestui anu 576 fl. 40 cr. din care sum'a detragendu-se spesele de 332 fl. 20 cr. starea casei au fost 244 fl. 20 cr. și libelulu dela Sibiu.

Cu finea anului 1881 a fost starea casei 539 fl. 36 cr. Spesele întregulu anu au fost 14 fl. 25 cr.

deci fondulu asociațiunei se urca la suma de 525 fl. 11 cr. Acosta economie facuta în decursulu anului avem se o mulțemimă Prés. Sale Dlu eppu diecesanu care a binevoitu a ne pune la dispoziție o sala pentru archivă și mobile iar pentru ședințe salele institutului nostru pad. teol.

În decursulu anului 1882 Direcțiunea a adresatu iarăși unu apel, dar restrinsu numai la adresa unor fruntași din provința, în 60 de exemplare. De și rezultatul acestui apel nu este pe deplin satisfăcatoriu și în unele părți a fost primitu tot cu recela și neîncredere pentru peccatele trecutului, totuși faptul, că deși n'au incursu tote listele emise cu apelul, deja până acu au incursu o sumă de 240 fl. probéza destul de eclatantă că față de rezultatul obținutu la apelulu din 2 Iuliu 1880 espedatu în 800 de exemplare este unu cășcigu moralu imensu, care ne pote măguli cu speranța că asociațiunea cu încetul se va rehabilita și iarăși va înflori.

De tot s'a încasatu în anul 1882: 406 fl. 01 cari adaugandu-se cătră remanența casei din 1881 de 525 fl. 11 cr. face suma de 931 fl. 12 cr. Spesele anului, bucurându-se și estimpu de favorulu Prés. Sale Dlu eppu de a avea localu gratuitu, au fost numai 13 fl. 05 cr. Deci asociațiunea dispune astăzi de: 918 fl. 07 cr. bani numărari și libelulu de „Albina” care astăzi represintă unu capitalu de 125 fl. 52 cr. și interesele dela 1 Ianuariu 1879.

Iată întru cât a succésu direcțiunei actuali a rehabilita în scurtu timp reputațiunea asociațiunei urgisita și abandonată de lume ca o ciomă. Cifrele nu lipsă de elocința nici de comentaru. O chiverniselă bună și o controlă severă sperăm că va spori acestu capitalu curundu spre a potea incepe din interesele anual acțiunea pentru cultura noastră națională și prin acesta a da satisfacție pentru peccatele trecutului. Capulu diecesei noastre și bărbații în a căroru mână este depusa sôrtea asociațiunei este destulă garanța că de astă dată sub auspiciile lui nu vom suferi naufragiu, ar fi de doritu deci se încete recriminările inutile și banuelile pentru peccatele trecutului cari sémână numai ură și discordia întră noi spre detrimentulu causei noastre comune. c.

Legea gradațiunei profesorilor în România.

Art. 1. Remunerațiunea primitivă la numirea provizorie a învățătorilor, institutorilor și profesorilor de ambele sexe se fixéza după cum urméza:

- a) 90 lei pe lună pentru învățătorii rurali;
- b) 125 lei pe lună pentru institutorii și institutorele urbane;
- c) 280 lei pe lună pentru seminarii (cursu inferioru) școle normale, școle reale, școle centrale și secundare de fete;
- d) 360 pentru licee, gimnazii, bele-arte seminarii (cursu superioru) școle de comerciū, de farmacie, veterinărie și centrală de agricultură;
- e) 500 pentru universitate;
- f) Remunerațiunile profesorilor de limbă străine moderne, facultative, se fixéza la 200 lei pe lună;
- g) Remunerațiunile profesorilor de religiune la școlele laice, desemnu și caligrafie se fixéza la 200 lei pe lună;
- h) Remunerațiunile măestrilor de gimnastică și de muzică vocală se fixéza la 150 lei pe lună;

La Nr. de față alăturăm unu suplementu de $\frac{1}{4}$ colă.

Suplementul la „BISERICA și ȘCOLA.” Nr. 18.
Anul VII. — 1883.

i) Orice membru al corpului didactic sau măestru, precum și cei din conservatorul de muzică, angajați conform legii cu contractul, nu beneficiază de gradățione.

k) Învățătorii, institutorii și profesorii în activitate nu vor suferi reduceri la actualele lor retribuții.

Art. 2. Directorii de școală, cari sunt în același timp și profesori, vor beneficia de gradățione numai pentru partea din remunerațiunea lor echivalentă cu tratamentul celorlalți profesori ai școlii respective.

Gradăționea face parte integrantă din remunerările lor și se va ține în seamă la pensiuă. Suplinitorii vor fi retribuiți 30 la sută mai puțin de cât profesorii. Anii de suplinire nu se țin în seamă la gradățione.

Art. 3. După 5 ani de serviciu de la numirea provizorie, remunerațiunile prevăzute în art. 1. se sporesc cu 15 la sută, după 10 ani cu 30 la sută, după 15 ani cu 45 la sută, după 20 ani cu 60 lei la sută, așa în cât după ultimul termen de gradățione remunerările vor fi cu 60 la sută mai mari de cifra fiecăreia prevădută în art. 1, care va servi de normă la calcularea gradăționei.

Art. 4. Institutorii și profesorii de ambele sexe, cari, în intervalul ce desparte o gradățione de alta, vor fi judecați și condamnați de juriu la suspensiune, perdând dreptul la gradățione pentru tot timpul cât va dura suspensiunea.

Art. 5. Învățătorii și profesorii de ambele sexe, cari vor fi împlinit stagiul cerut pentru a obține una din cele 4 gradăționi, vor prezenta d'o dată cu cererea pentru gradățione, un memoriu privitor la specialitățile respective sau la vre-o lucrare literară ori științifică originală. Măestrii de desen și profesorii de pictură vor prezenta o schiță asupra unui subiect din istoria naturală, iar cei de muzică o compoziție muzicală, toate acestea fără prejudiciu pentru dobândirea dreptului de gradățione.

Acele din aceste lucrări, cari, după cererea prezentatorilor, se vor supune cercetărilor unui anume juriu și se vor judeca demne de a fi cunoscute, vor fi publicate în organul oficial al ministerului instrucțiunii publice. Juriul va mai putea decerne autorilor de aceste lucrări, de o valoare excepțională, premii.

Art. 6. Anii de gradățione se socotesc numai de la numirea în gradul de învățământ pentru care se cere gradăționea fără prejudiciul drepturilor dobândite în alte grade de învățământ.

Art. 7. Profesorii de la orice școli comunale sau județene, care ar trece în sarcina statului, se vor bucura de drepturile acordate de legea de față de la data înscrierii lor în bugetul statului și sub rezerva numirii lor în conformitate cu legea instrucțiunii publice.

Art. 8. Profesorii cari au îndeplinit 25 ani de serviciu în corpul didactic, pot fi puși la pensiuă, după propunerea ministrului instrucțiunii publice, luându-se pentru această avisul afirmativ al consiliului facultății respective, pentru profesorii universitari, iar pentru profesorii secundari, al unei

comisiunii de 5 delegați aleși de consiliul universitar din sinul său. O asemenea trecere la pensiuă nu se va propune de minister de cât în interesul științei. Dacă această trimitere la pensiuă se va face înainte de vârsta cerută de legea generală a pensiunilor, atunci pensiuă se înscrie în bugetul ministerului instrucțiunii publice până la ajungerea în această vârstă.

Art. 9. Străinii cari vor fi funcționați ca profesori și cărora se vor fi făcutu rețineri din remunerațiune se vor bucura și ei de drepturile acordate prin această lege tuturor profesorilor.

Art. 10. Diurnele nu se vor ține în seamă la gradățione.

Art. 11. Orice membru al corpului didactic nu poate ocupa și funcțiunea de prefect, subprefect, primar, ajutor de primar, membru al comitetului permanent județian, casier și perceptor. Învățătorii rurali nu pot fi nici notari, nici în serviciul exploatațiilor de moșie.

Art. 12. Orice lege și regulament contrariu legii de față, sunt și rămân abrogate.

Art. 13. Această lege se va pune în aplicare de la 1. Octombrie viitoru.

D i v e r s e .

* **Adunarea generală** pentru fondul preoților a avut loc Sâmbăta trecută în reședința episcopescă. Adunarea a fost deschisă prin un discurs rostit de Preasânția Sa Dlu Episcop *Ioan Mețianu*, desfășurând în termină elocință starea cea înbucurătoare a fondului. În numărul viitoru vom publica raportu îndetai despre decurgerea adunării generale și starea fondului.

† **Necrolog.** Venerabilul preot gr. or. din F. Girișu Damaschinu Serbu, fiul său Petru teolog în Arad, fica sa Elena măritată Cereu, nepoții sei Teodoru Popoviciu preot în Ripa, Stefanu Teodoru preot în Tășad com. Bihor și alți numeroși consăngenii cu inimă frântă de durere aduc la tristă cunoștință mărtașa multă iubitei sale soții, mame și mătușe: *A n a S e r b u* născută Bodiu. Defuncta după unu morbu îndelungat și grele suferințe cu datul de 1. Maiu st. n. după ce fu împărțită cu santele sacrameinte, în alu 53 anu alu vieții și alu 36-le a fericitei sale căsătorii, își dede sufletul său nobil în mâinile Aceluia dela care l'a fost primită, lăsându nemângeriat și în profundu doliu pre mai susamintiți. Astrucarea rămășițelor pământesci ale fericitei se făcu cu o mare solemnitate celebrându 8 preoți, și petrecută fiind la locul destinat spre eterna odihnă de mulțimea poporului acelei comune, cu toții regretând pierderea ei, și cu ochii plini de lacrimi pronunțau cuvintele: „Somnu-i fiă lin și țerină ușoră.”

† **Necrolog.** *Iosif Jucu*, preot gr. or. din Bolduru, suferindu de unu morbu îndelungat, în etate de 38. ani a încetat din viață în septemăna patimilor, rămânendu adencu întristați veteranul său taică Nicolae Jucu și frații: Ioan Constantin și Petru Jucu cu familiile lor. Fiă-i amintirea eternă.

* **Mulțămă publică.** On. Domnă Coriolanu Brediceanu, avocat în Lugos, vedindu lipsa cea mare de icone în biserică din Bolduru, de unde și trage originea sa, a lăsat pre spesele sale întru amintire să zugrăvescă icona hramului „Nascerea Pré-

curatei" în fruntea bisericii din afară; era din lăantru a înfrumșețată templa cu 5 icône de unu formatu foarte plăcutu și anume: icóna restignirei Domnului și icónele celor 4 evangeliști pre pânză pingate cu ramuri aurite. Pentru care jertfă bine primită în biserica noastră binevoescă a primi din partea comitetului parochialu și întregului poporū din Boldurū mulțămirea cea mai cordială, totdeodată și rugămū, ca bunul Dumneșeu, înfrumșețatoriul tuturorū, pre Dsa cu multu prețuita-i familiă, spre mângăerea și fala noastră sē-lū trăescă mulți ani fericiți! Boldurū, în 27. Aprile 1883. Nicolaū Popovicū, parochū gr. or.

CONCURSE.

Devenindū vacantă parochia din comuna bisericească *Giulvez*, prin reposarea preotului Teodor Gruescu — conform decisului Ven. Consist. diecesanū din 18. Martiu 1883. Nr. 199 B. se escrie concursū pentru parochia de classa I pre lângă observarea §. 8. din regulamentulū pentru parochii — cu terminulū de alegere pre 29. Maiū a. c.

Emolumintele sunt: Una sesiune de pământū arătoriū de 38 jugere. Unū plațū parochialū intravilanū. Birulū preoțiescū indatinatū în naturalī. Stola usuată dela 230 de case, cu 1052 de suflete.

Doritoriū de a ocupa acēsta parochiă sunt avisați recursele lorū adresate comitetului parochialū și instruate în sensulū stat. org. bis. și a regulamentulū pentru parochii proveđute cu atestatū de calificatiune pentru parochii de classa primă — a le substerne subsemnatulū adm. protopresbiteralū în Ciacova până în 25 Maiū st. vechiū a. c. — Dela recurenți se recere a-sē presenta în vre-o duminică sau serbătore în sta biserica din locū spre a-și areta desteritatea în cântū și cele pastorale.

Giulvez, în 19 Aprile 1883.

Comitetulū parochialū.

În conțelegere cu mine: **Paulū Miulescu**, m. p. adm. protopresbiteralū și as. consistorialū.

Se publică concursū pentru postulū învățătorescū gr. or. devenitū vacantū în comuna *Sintea*, cottulū Aradulū. Emolumintele sunt: 150 fl. bani gata, $\frac{1}{4}$ sesiune pământū, din care pentru anulū 1883. numai 2 jugere va fi folosindū alesulū învățatoriū, 10 magi vieneze finū, sau 10 fl. 5 orgi lemne din care se va încălđi și șcôla, cortelū și grădină de legume.

Doritoriū de a dobândi acēsta stațiune aū a-și trimite recursele sale instruate conform statutului organicū la M. On. Domnū Mihaiū Sturza inspectorū scolarū în Șeprenșū, până în 8. Maiū st. v. când va fi și alegerea.

Sintea la 1/13. Aprile 1883.

Comitetulū parochialū.

Se aprobă și din partea mea: **Mihaiū Sturza**, inspectorū de șcôle.

Concursū pentru ocuparea definitivă a postulū învăț. la șcôla confesională gr. or. rom. din comuna *Vucova*, ppratulū Jebelului, comitatulū Timișului, cu terminū până 1 Maiū 1883.

Emolumintele sunt: Salariū învățătorescū 63 fl. 63 cr. pentru luminī elisă și sare 49 fl. 62 cr. patru stângenī de lemne, pentru conferință 8 fl. pentru scripturistică 4 fl. Pământū 3 jugere și 913 $\square^o$ clasa a II-a. Bucate 20 meți grâu și 20 meți cucuruzū, dela înmormântări câte 20 cr. și în fine cortelū liberū cu aprôpe $\frac{1}{2}$ jugerū de grădină pentru legumī.

Doritoriū de a ocupa acēstu postū sunt avisați a-și trimite recursele lorū instruite conform statut. org. până la indicatulū terminū prea On. D. Protop. Alesandru Ioanovicī în Jebel, fiind totodată poștiți a-se presenta înainte de alegere în comună în vre-o Duminică sau serbătore spre a-și arăta desteritatea în cântū și tipicū.

Vucova, în 3. Aprilū 1883.

Pentru comitetulū parochialū:

Ioanū Dumitrescu, m. p.
preotū și președ. com. par.

În conțelegere cu prea On. Domnū protopopū tractualū.

Pentru deplinirea stațiunei de paroch classa III în *Monostorū*, tractulū Hasiășului, se deschide concursulū cu terminū de alegere pe ziua de 12/24. Iuniū 1883.

Emolumintele sunt: una sesiune de pământū, plațū parochialū, birū dela circa 50 de case, câte 2 speni, iară dela circa 20 de case, numai câte 1 spene de cucuruzū în bômbe, și stola îndatinată.

Recursele ajustate conform prescrișelorū statutului organicū, și adresate Comitetului parochialū, să se tramită părintelū protopopū tractualū Georgiu Creciunescu în Belincz, până inclusive în 10/22. Iuniū a. c.; avēnd recurenți în vr'o duminică orī serbătore, a-se presenta în biserica locală, spre a-și areta desteritatea în cântări orī cuvēntări bisericescī.

Comitetulū parochialū.

În conțelegere cu mine: **Georgiu Creciunescu**, m. p. ppū.

Conform ordinațiunei venerabilului Consistoriū eparchialū Aradanū de dto 28. Februarū Nr. 597 a. c. și de dto 3. Martiū 624. 1883. pentru îndeplinirea stațiunei învățătorescī la șcôla nouē din comuna *Otlaca*, ppiatulū Chisineului, prin acēsta se escrie concursū cu terminū de alegere pe ziua de 15. Maiū a. c. st. v.

Emolumintele înpreunate cu acēsta stațiune sunt: a) 400 fl. v. a. salariū în bani gata b) 11 jugere pământū arătoriū comasatū, de o calitate eminentă. c) 7 orgi de lemne, din care se va încălđi și șcôla, d) 10 fl. v. a. pentru scripturistică, e) 10 fl. v. a. spese pentru conferințe, f) 20 fl. v. a. pentru încălđirea și curățirea șcôlei, g) quartirū liberū cu trei chilii și alte comodități, cu curte și grădină estinsă.

Recurenți sunt avisați recursele lorū ajustate conform prescrișelorū statut. org. și adresate Comitetului parochialū până la 13. Maiū a. c. a-le trimite Prea On. Domnū Petru Chirilescu protopresbiterū și inspectorū scolarū în Chitighazū (Kétegyháza).

Recurenți cu pregătiri mai înalte vorū fi preferiți.

Otlaca, la 3. Aprilū 1883.

Comitetulū parochialū.

În conțelegere cu mine: **Petru Chirilescu**, m. p. Insp. scol.